

ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Стратегія розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства характеризує економічні та фінансові аспекти його функціонування, дає техніко-економічне обґрунтування конкретних заходів щодо покращення результатів діяльності, що вказує на складність формування такого планового-результативного механізму у конкурентних умовах господарювання. В умовах глобалізації зовнішньоекономічна діяльність є основним компонентом еволюційного розвитку підприємства.

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємства повинен здійснюватися таким чином, щоб його продукція зберігала високі конкурентні якості та технічну новизну протягом довгого часу. Такі підприємства зберігають лідерство у світовому виробництві.

Успішне функціонування підприємства, яке здійснює зовнішньоекономічні операції неможливе без ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності.

Організація зовнішньоекономічної діяльності – складна і клопітка робота. Вона вимагає уважного опрацювання таких питань як кон'юнктура ринку, потенційні покупці та продавці, встановлення ділових контактів з ними, проведених переговорів, підписання угод тощо. Тому, для ефективного керівництва зовнішньоекономічною діяльністю на рівні підприємства, необхідна адекватна до умов його роботи структура управління, яка відображає побудову системи управління в даній сфері, тобто органи, служби, апарат, що здійснює управління зовнішньоекономічною діяльністю [5, с. 3].

У даний час управління зовнішньоекономічною діяльністю промислових підприємств не має чіткої структури як на стратегічному, так і на оперативному та тактичних рівнях.

Управління розвитком зовнішньоекономічної діяльності передбачає наступні етапи механізму управління.

1 етап. Формування цільових установок розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Зовнішньоекономічні цілі формулюються і встановлюються відповідно до місії підприємства, а також у рамках загальнофірмових цінностей. Крім того, зовнішньоекономічна мета будь-якого підприємства повинна відповідати нормам і характеристикам, які висуваються сучасним менеджментом до цілей. Підприємство може розвивати власний зовнішньоекономічний потенціал за двома напрямками:

– товарним (підвищення конкурентоспроможності вже наявних у виробництві товарів, або створення нових і розширення асортименту експорту);

– географічним (збільшення охоплення ринків або збільшення збуту продукції на вже освоєних ринках) [1, с. 10].

У зв'язку з цим, можна виділити два фактори (товар і ринок), що впливають на рівень зовнішньоекономічної діяльності.

2 етап. Оцінка зовнішньоекономічної діяльності.

Комплексна оцінка зовнішньоекономічного потенціалу підприємства передбачає аналіз не тільки експортної діяльності, а й аналіз усіх сторін підприємства, так чи інакше пов'язаних з експортом. Аналіз кожного елемента зовнішньоекономічного потенціалу окремо один від одного не дасть точного уявлення про резерви підприємства на зовнішніх ринках. З метою всебічного обґрунтування та аналізу економічної ефективності експортної діяльності і виявлення конкретних резервів її підвищення необхідно застосовувати комплексний аналіз, заснований на системі взаємопов'язаних показників. Як узагальнюючий в цій системі приймається показник рівня зовнішньоекономічної діяльності.

3 етап. Вибір стратегії управління зовнішньоекономічним потенціалом.

Даний етап управління передбачає вибір альтернативних варіантів розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

4 етап. Розробка алгоритму реалізації стратегічного плану.

З даного етапу управління зовнішньоекономічною діяльністю починається застосування інструментів впливу. Хоча механізмів впливу інструментів і методів управління досить багато, необхідно чітко позиціонувати їх з цілями зовнішньоекономічної діяльності і погоджувати з іншими показниками діяльності підприємства.

Стратегія зовнішньоекономічної діяльності підприємства – це комплекс управлінських рішень, які звужують всю множину можливих зовнішньоекономічних дій підприємства до сукупності найбільш ефективних з точки зору довгострокових цілей сформульованих у загальній стратегії.

Формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності відбувається під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, які в свою чергу формують експортний потенціал підприємства, що є основою для формування стратегії. До внутрішніх чинників відносять: організацію управління підприємством, інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, планування експортного виробництва, облік та аналіз експортних поставок, кадровий менеджмент [4].

Серед зовнішніх чинників формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності можна виділити: економічні (рівень та темпи інфляції, зростання та спад виробництва, коливання курсу національної та іноземної валюти, оподаткування, умови одержання кредиту і процентна ставка, рівень цін, попит, платоспроможність контрагентів тощо); демографічні (кількість населення, його вік, стать, сімейний стан тощо); політико-правові; соціокультурні (відмінності у ставленні людей до самих себе і до інших, ставлення до суспільних інститутів, природи, основних культурних цінностей, відмінності у потребах тощо); науково-технічні (рівень розвитку науки і техніки у країні, рівень впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво, доступність новітніх технологій тощо); природні (особливості кліматичних умов, можливість виникнення природних надзвичайних ситуацій тощо) [2, с. 65].

Сукупність усіх вищезазначених чинників формують зовнішньоекономічний потенціал підприємства на основі якого здійснюється розробка стратегії зовнішньоекономічної діяльності.

На сучасному етапі багато українських підприємств активно беруть участь у зовнішньоекономічній діяльності. Проте ефективність зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств ще доволі низька. Це свідчить про відсутність чіткої зовнішньоторгової політики, слабкі канали збуту, недостатній досвід роботи на зовнішньому ринку, прагнення до швидкої віддачі шляхом продажу продукції, яка не потребує особливих зусиль для її просування.

Окреслене коло проблем вимагає від керівників вітчизняних підприємств відповідних дій щодо удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності.

Література

1. Афоничкин А.И. Механизм управления развитием внешнеэкономического потенциала промышленного предприятия / А.И. Афоничкин, Т.И. Чиранова // Вестник Волжского университета им. В.Н. Татищева. – 2011. – № 24. – С. 7-14.

2. Баула О.В. Особливості формування стратегія зовнішньоекономічної діяльності підприємства в сучасному глобалізаційному просторі / О.В. Баула, А.В. Сачук // Матеріали ІХ міжнародної науково-практичної конференції «Современные исследования и развитие – 2013». – Том 7. Экономика. – Софія: «Бялград-БГ» ООД, 2013. – С.64 -68.

3. Джусов О.А. Стратегічні альтернативи розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств / О.А. Джусов, А.Д. Прокоф'єва // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Менеджмент інновацій». – 2014. – Випуск 3. – С. 24-31.

4. Соколовська В.М. Формування експортного потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання [Електронний ресурс] / В.М. Соколовська // Ефективна економіка. – 2012. – №4. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1092>.

5. Стефаненко М.М. Методологічні заходи організації зовнішньоекономічної діяльності

підприємства / М.М. Стефаненко, З.А. Муртазаєва // Економіка, фінанси, право. – 2012. – №8. – С. 3-5.

Андрій Вітровий, Віктор Мамчур

Тернопільський національний економічний університет

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ АГРОПІДПРИЄМСТВ

Під ефективністю сільськогосподарського виробництва розуміється складна економічна категорія, яка відображає найважливішу сторону виробництва – результативність. Ефективність сільськогосподарського виробництва відображає результативність фінансово – господарської діяльності підприємств сільського господарства та їх здатність забезпечити високі показники продуктивності, економічності та якості сільськогосподарської продукції. Критерієм такого виду ефективності являється отримання максимальної кількості сільськогосподарської продукції при мінімальних затратах живої та матеріалізованої праці.

Економічна ефективність являється оцінкою результативності всіх форм сільськогосподарського і переробного виробництва. Для будь якого підприємства, в тому числі і для сільськогосподарського ефективним вважається такий стан, при якому найбільше задовольняються всі його потреби при наявних обмежених ресурсах.

Економічна ефективність дозволяє оцінити кінцевий так званий повний ефект від застосування як засобів виробництва так і живої праці, тобто віддачу всіх сукупних вкладень. Для сільськогосподарських господарств – це означає отримання максимальної кількості продукції з однієї голови худоби або одиниці площі при найменших витратах живої і матеріалізованої праці [1].

Одним із основних методів підвищення економічної ефективності агропідприємств, на нашу думку, є поліпшення використання земельних ресурсів як основних ресурсів аграрного виробництва. Розглянемо наступні напрямки покращення ґрунтів.

Самим ефективним із запропонованих нами методів є збільшення гумусу. Основним джерелом поповнення гумусу в ґрунті є органічні добрива та поживні залишки. При внесенні тільки мінеральних добрив без використання органічних вміст гумусу в ґрунті знижуватиметься поступово кожного року. Для підтримки в ґрунті оптимальної концентрації гумусу потрібно кожен рік вносити мінімум 14-16 тонн органіки на 1 га ріллі. Щоб забезпечити позитивний баланс гумусу (0,01% в рік) потрібно кожен рік вносити по 20 тонн органічних добрив на 1 га, в тому числі в травопільних сівозмінах - 10-12, плодозмінні - 14-18, просапних - 70-80 т [2].

Слід врахувати, що підживлення ґрунту не дасть ефекту, якщо його використовувати не за рекомендаціями. Якщо органічні добрива вносити як рідкі стоки ферм, що містять велику кількість металів, то вони отруюватимуть ґрунт. Рослини встигатимуть засвоювати лише 30-40% внесених мінеральних добрив, решта отруюватимуть ґрунт і ґрунтові води [2].

Значний вплив при підвищенні продуктивності земельних угідь має боротьба з забур'яненістю та шкідниками сільгоспкультур. За оцінками фахівців, загальні втрати урожаю через бур'яни та шкідників становлять близько 40%. Основними способами захисту рослин є: біологічний, механічний та хімічний. Перші два являються екологічно безпечними. Зате останнім часом підприємства все більше прибігають до застосування хімічного засобу, який є небезпечним як для людей так і для природи.

Для боротьби з однорічними та багаторічними злаковими бур'янами, вже після сходу зернових культур, на всіх фазах їх розвитку (за висоти пір'ю 11-13 см і 3-4 однорічних листки) потрібно застосовувати Фюзілад-супер, КЕ; Фюзілад новий, КЕ та інші грамініциди.

З появою на рослинах шкідників і хвороб потрібно проводити їх обробку інсектицидами та пестицидами. Найпоширенішими на сьогодні препаратами по боротьбі зі попелицею, шведською мушкою, кліщем та іншими шкідниками є фастак, актеллік, децис, фуфанон. Для